

NoSQL adatbáziskezelők

Szathmáry László
Debreceni Egyetem
Informatikai Kar

- indexek használata

(utolsó módosítás: 2018. nov. 29.)

Indexek használata

Alapesetben, ha keresünk valamit, akkor végigmegyünk az egész kollekción (*collection scan*). Ha nagy az adathalmaz, akkor ez nagyon lassú lesz.

Ötlet: használjunk indexeket. Az indexben a kulcsok rendezetten szerepelnek. Ezen már gyorsan lehet keresni, ill. hatékony keresési algoritmusok is használhatók, pl. bináris keresés (a MongoDB valójában B-fát használ). Az indexben lévő kulcsot gyorsan meg tudjuk találni, majd a mutatót követve megvan a keresett dokumentum is.

Ha van index:

- Az olvasás nagyon gyors.
- Az írás kicsivel lassabb lesz, mivel beszúráskor az indexet frissíteni kell. Vagyis nem kell mindenre indexet tenni! Csak arra tegyünk indexet, amit a leggyakrabban lekérdezőnk.

Egy adatbázis teljesítményére az indexek használata van a legnagyobb hatással. Ha jól választjuk meg az indexeket, akkor csak nagyon kevés lekérdezésnek kell teljesen végigszkenelni egy kollekciót.

Futtassuk le az alábbi szkriptet. Ez a students kollekcióba betesz 5 millió dokumentumot:

```
4  import pymongo
5
6  conn = pymongo.MongoClient()
7  db = conn['test']
8  students = db['students']
9
10 def insert():
11     students.drop()
12     for i in xrange(1, 5000000+1):
13         students.insert({"student_id": i})
14
15 def main():
16     insert()
```

Végezzünk el néhány lekérdezést:

```
> db.students.find({'student_id': 4000000})
```

Ez eltart néhány másodpercig. A find() az összes előfordulást megkeresi, nem csak az elsőt, vagyis az egész kollekciót végignézi.

További lekérdezések:

```
> db.students.findOne({student_id: 10})
```

A `findOne()` csak az első találatig keres. Mivel ez a dokumentum ott van a kollekció elején, ezért nagyon gyorsan végezni fog.

```
> db.students.findOne({student_id: 3000000})
```

Ez is lassú lesz. Igaz, hogy csak az első találatig keres, de ez a dokumentum nem a kollekció elején szerepel.

index létrehozása

```
> db.students.createIndex({student_id: 1})
```

Ez a `students` kollekción létrehoz egy indexet. Mivel 5 millió dokumentumunk van, az index felépítése eltart egy pár percre. Az „1”-es érték jelentése: a `student_id` –ra növekvő sorrendben építjük fel az indexet (a -1 jelentése csökkenő sorrend lenne).

Egy új index létrehozásakor visszajelzést is kapunk:

```
> db.students.createIndex({student_id: 1})
{
  "createdCollectionAutomatically" : false,
  "numIndexesBefore" : 1,
  "numIndexesAfter" : 2,
  "ok" : 1
}
```

Vagyis: a parancs kiadása előtt egy index volt, majd végrehajtás után két indexünk lett. Minden kollekción van egy index, ami az „_id” mezőre épül fel.

Ha most kipróbáljuk ismét a find() függvényt, akkor azt fogjuk tapasztalni, hogy szinte azonnal választ kapunk a lekérdezésre (pl. egy lapon tesztelve index nélkül 2114 ms-ig tartott a lekérdezés, míg ugyanez index használatával 34 ms-ra csökkent).

index törlése


```
> db.students.dropIndex({student_id: 1})
```

Az index törlése a létrehozáshoz hasonlóan történik, csak itt a `dropIndex()` függvényt kell meghívni.

indexek felfedezése


```
> db.system.indexes.find()
```

ez az összes kollekciónál
ad információt


```
> db.students.getIndexes()  
[  
  {  
    "v" : 1,  
    "key" : {  
      "_id" : 1  
    },  
    "name" : "_id_",  
    "ns" : "test.students"  
  },  
  {  
    "v" : 1,  
    "key" : {  
      "student_id" : 1  
    },  
    "name" : "student_id_1",  
    "ns" : "test.students"  
  }  
]
```

csak az adott kollekció
indexeit mutatja

integritási megszorítások

Tegyük fel, hogy az egyik mezőben csak egyedi (unique) értékeket akarunk engedélyezni. Ezt a megszorítást úgy tudjuk elérni, hogy az adott mezőre (vagy mezőkre) létrehozunk egy indexet, s unique-nak jelöljük meg. Pl. két diáknak ne lehessen azonos beceneve:

```
> db.students.createIndex({nickname: 1}, {unique: true})
```

Ha egy duplikátumot akarunk beszúrni, akkor hibát kapunk.

Ha a kollekció már tartalmaz duplikátumokat egy mezőn, s arra unique indexet akarunk tenni, akkor hibát kapunk.

A dropDups kapcsolóval eltávolíthatók a duplikátumok. Viszont **ez egy veszélyes művelet!** Nem lehet tudni, hogy melyik dokumentumot tartja meg egyedinek!
Használata:

```
> db.students.createIndex({nickname: 1}, {unique: true, dropDups: true})
```

explain

Az `explain()` függvény egy lekérdezésről ad plusz információkat. Innen tudjuk kideríteni például, hogy a lekérdezés során mely indexeket használta a rendszer.

```
> db.students.find({student_id: 400}).explain()
{
  "cursor" : "BtreeCursor student_id_1",
  "isMultiKey" : false,
  "n" : 1,
  "nscannedObjects" : 1,
  "nscanned" : 1,
  "nscannedObjectsAllPlans" : 1,
  "nscannedAllPlans" : 1,
  "scanAndOrder" : false,
  "indexOnly" : false,
  "nYields" : 1,
  "nChunkSkips" : 0,
  "millis" : 27,
  "indexBounds" : {
    "student_id" : [
      [
        400,
        400
      ]
    ]
  },
  "server" : "pybox:27017",
  "filterSet" : false
}
```

BasicCursor: nem használt indexet

BtreeCursor: használt indexet (itt a `student_id` mezőre felépítettet)

n: találatok száma

nscanned: hány dokumentumot kellett végignézni (itt az index miatt egyből megtaláltuk a keresett elemet)

millis: a lekérdezés mennyi ideig tartott msec-ban

index mérete

Egy kollekció, ill. a hozzá tartozó index(ek) méretét a következőképpen tudjuk lekérdezni:

```
> db.students.stats()
{
  "ns" : "test.students",
  "count" : 5000000,
  "size" : 240000208,
  "avgObjSize" : 48,
  "storageSize" : 410312704,
  "numExtents" : 14,
  "nindexes" : 2,
  "lastExtentSize" : 114012160,
  "paddingFactor" : 1,
  "systemFlags" : 1,
  "userFlags" : 1,
  "totalIndexSize" : 288032304,
  "indexSizes" : {
    "_id_" : 162228192,
    "student_id_1" : 125804112
  },
  "ok" : 1
}
```

count: dokumentumok száma
(itt most: 5 millió elem)
avgObjSize: egy dokumentum
átlagos mérete (itt: 48 byte)
storageSize: a merevelemezen
mennyi helyet foglal a kollekció
(itt: 410 MB)
totalIndexSize: indexek
összmérete (itt: 288 MB)

Vagyis: az index nincs ingyen! Jól
át kell gondolni, hogy mire
teszünk indexet.

Full Text Search index

Tegyük fel, hogy az adatbázisunkban nagyméretű szövegeket tárolunk, s ezekben hatékonyan szeretnénk tudni keresni. Ekkor a szöveget tartalmazó mezőre (itt: words mező) egy *text* típusú indexet érdemes tenni:

```
> db.sentences.createIndex({'words': 'text'})
```

Keresés:

```
> db.sentences.find({'$text': {'$search': 'herceg'}})
```

A keresett 'herceg' szó a szövegben bárhol előfordulhat, meg fogja találni.

```
> db.sentences.find({'$text': {'$search': 'herceg macska kulcs'}})
```

Ha több keresési kifejezést is megadunk, akkor ezeket ilyenkor logikai VAGY operátorral kapcsolja össze. Vagyis: keressük azokat a dokumentumokat, melyekben a herceg, macska, vagy kulcs szavak bármelyike előfordul.

Konklúzió

- Bepillantást nyertünk a MongoDB használatába, ami a legismertebb NoSQL adatbáziskezelő-rendszer.
- Láthattuk, hogy nem csak SQL-ben, ill. táblákban lehet gondolkodni, hanem (JSON) dokumentumokban is.
- Láttuk a parancssoros shell használatát.
- A MongoDB-hez léteznek grafikus adminisztrációs felületek is (pl. Studio 3T).
- Láttuk, hogy hogyan lehet használni a Mongo-t egy alkalmazásból (Python).
- Ideális választás gyors prototípusfejlesztéshez, amikor menet közben alakul ki az adatbázis szerkezete (dinamikus sémák).
- Kik használják a MongoDB-t: <https://www.mongodb.com/who-uses-mongodb>